בס"ד

מדוע לא גומרים את ההלל? מזמור קטו'

1. וכי מאחר דאיכא הלל הגדול אנן מאי טעמא אמרינן האי משום שיש בו חמשה דברים הללו יציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה ותחיית המתים וחבלו של משיח יציאת מצרים דכתיב בצאת ישראל ממצרים וקריעת ים סוף דכתיב הים ראה וינס מתן תורה דכתיב ההרים רקדו כאילים תחיית המתים דכתיב אתהלך לפני ה' חבלו של משיח דכתיב לא לנו ה' לא לנו ואמר רבי יוחנן לא לנו ה' לא לנו זו שעבוד מלכיות איכא דאמרי אמר רבי יוחנן לא לנו ה' לא לנו זו מלחמת גוג ומגוג רב נחמן בר יצחק אמר מפני שיש בו מילוט נפשות של צדיקים מגיהנם שנאמר אנה ה' מלטה נפשי חזקיה אמר מפני שיש בו ירידתן של צדיקים לכבשן האש ועלייתן ממנו ירידתן... (פסחים קיח ע"א)

2.

חלק א' - הללוי-ה	חלק ב' - הודו
הַלְלוּ אֶת ד' כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים: (ב) כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת ד' לְעוֹלָם **הַלְלוּיָהּ**	**הודו** לַד' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
יִשְׂרָאֵל...בֵּית אַהֲרֹן...יִרְאֵי ד'...יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן: (יג) יְבָרֵךְ יִרְאֵי ד' הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים:	יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל...יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן...יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי ד' כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: (ד) וּבְשֵׁם ד' אֶקְרָא	מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ
יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּד' עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא...	טוֹב לַחֲסוֹת בַּד' מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: (ט) טוֹב לַחֲסוֹת בַּד' מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים:
רָם עַל כָּל גּוֹיִם ד' עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:	אֵלִי אַתָּה **וְאוֹדֶךָּ** אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ:
אָנָּה ד' כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי:	אָנָּא ד' הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא ד' הַצְלִיחָה נָּא:
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי:	יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי:
לֹא הַמֵּתִים **יְהַלְלוּ** יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה	לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ

3. **מזמור קטו'**:

וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם	הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיד'ד וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם
לא לָנוּ יְד'ד **לא** לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד	**לא** הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ **וְלא** כָּל יֹרְדֵי דוּמָה
יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיד'ד...בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיד'ד...יִרְאֵי יְד'ד בִּטְחוּ בַיד'ד	יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן: (יג) יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְד'ד הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים

מזמור קטז':

אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי, כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת	יָקָר בְּעֵינֵי יְד'ד הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו
וּבְשֵׁם יְד'ד אֶקְרָא אָנָּה יְד'ד מַלְּטָה נַפְשִׁי	כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְד'ד אֶקְרָא, לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְד'ד אֶקְרָא
אָנָּה יְד'ד מַלְּטָה נַפְשִׁי	אָנָּה יְד'ד כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ

4. מאי שנא הני הואיל ויחיד גומר בהן את ההלל דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח ויום טוב (הראשון) של עצרת ובגולה עשרים ואחד תשעה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים של עצרת מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל יומא דחג חלוקין בקרבנותיהן דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן שבת דחלוקה בקרבנותיה לימא לא איקרי מועד ראש חודש דאיקרי מועד לימא לא איקדיש בעשיית מלאכה דכתיב השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה המקודש לחג טעון שירה ושאין מקודש לחג אין טעון שירה ראש השנה ויום הכפורים דאיקרו מועד ואיקדוש בעשיית מלאכה לימא משום דר' אבהו דאמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים אמר להן אפשר מלך יושב על כסא הדין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה לפני והא חנוכה דלא הכי ולא הכי וקאמר משום ניסא פורים דאיכא ניסא לימא אמר רבי יצחק לפי שאין אומרים שירה על נס שבחוצה לארץ מתקיף לה רב נחמן בר יצחק והרי יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ הוא ואמרינן הלל כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להיתירן הראשון לומר שירה הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן ולר"נ דאמר קרייתה זו היא הלילא התניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להיתירן הראשון (ערכין י ע"א)

<u>סיכום</u>:

1. חג (להוציא שבת).
2. חג חדש (להוציא ששת ימי הפסח).
3. חג שיש בו נס גדול ושאיננו בחו"ל ושחירותו שלמה (חנוכה להוציא פורים).
4. חג שאין בו צער (להוציא ר"ה ויו"כ [ופסח - מעשי ידי טובעים בים]).

5. פֶּה לָהֶם וְלֹא **יְדַבֵּרוּ**
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ
אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃
יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן
רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ
לֹא **יֶהְגּוּ** בִּגְרוֹנָם׃

פה (**דיבור**) - עינים (**ראיה**) - אזנים (**שמיעה**) - אף (**ריח**) - ידים (**מישוש**) - רגלים (**הליכה**) - גרון (**הגיה**).

6. השמים שמים לה׳ - מה שהוא עושה השמים ומנהיג אותם זה הוא מתיחס לה׳ כפי רצונו והנהגתו הכוללת, שעפ״י החקים שיסד הוא מחדש בכל יום מעשה בראשית, והארץ - מה שעושה הארץ ומנהיגה, זה נתן לבני אדם - שזה יהיה כפי מעשיהם הבחיריים, וכפי עבודתם או מרים שלפיהם הוא עושה הארץ ומנהיג אותה אם לשבט אם לחסד, ובזה סיים מה שהתחיל לאמר ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה - שהוא עושה ופועל תמיד כאשר חפץ (מלבי״ם קטו,טז)

7. וחסרי דעה חשבו כי ממשלת האדם בארץ כממשלת השם בשמים ולא דברו נכונה כי מלכות השם בכל משלה רק פירוש נתן לבני האדם שהאדם כמו פקיד אלהים בארץ על כל מה שיש בה והכל בדבר השם (ראב״ע קטו,טז)

8. (א) לֹא לָנוּ יְדוָד לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ׃
2- (ב) לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם׃
3- (ג) **וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה**׃ (ד) עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי
אָדָם׃ (ה) פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ (ו) אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ
אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃ (ז) יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃
4- (ח) כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
5- (ט) יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּידוָד עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ (י) בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַידוָד עֶזְרָם וּמָגִנָּם
הוּא׃ (יא) יִרְאֵי יְדוָד בִּטְחוּ בַידוָד עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
5א- (יב) יְדוָד זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית
אַהֲרֹן׃ (יג) יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְדוָד הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים׃
4א- (יד) יֹסֵף יְדוָד עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם׃
3א- (טו) בְּרוּכִים אַתֶּם **לַידוָד עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ**׃
(טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַידוָד וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם׃
2א- (יז) לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה׃
1א- (יח) וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּ יָהּ׃

וְזֶהוּ בְּחִינוֹת: ׳אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם, הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ תֹּאמַר לוֹ: בִּכְרָךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי׳ (יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית פֶּרֶק א) שֶׁגַּם שָׁם, שֶׁמְּלֵאִים גְּלוּלִים וַעֲבוֹדָה - זָרָה, גַּם שָׁם מֵסְתָּר הוּא יִתְבָּרֵךְ כַּנַ״ל. וְהַכְּלָל כְּשֶׁנּוֹפֵל לְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי כְּשֶׁמַּתְחִיל לְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בָּזֶה הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ מֵחִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה. כִּי חִיּוּת הַקְּלִפּוֹת הוּא רַק מֵהַהַסְתָּרָה, מַה שֶּׁנִּסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שָׁם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כְּלָל. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, נִמְצָא שֶׁיּוֹדְעִין עַל - כָּל - פָּנִים שֶׁיֵּשׁ אֱלוֹ״קַ יִתְבָּרֵךְ, רַק שֶׁהוּא נִסְתָּר וְנֶעְלָם, וְעַל - כֵּן מְבַקְּשִׁין ׳אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ׳. וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מְחַיֶּה עַצְמוֹ בְּמְקוֹם נְפִילָתוֹ. כִּי אַיֵּה הוּא בְּחִינוֹת מַאֲמָר סָתוּם, שֶׁהֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם, רַק שֶׁחִיּוּת הַקְּלִפּוֹת הוּא מֵהַהַסְתָּרָה. אֲבָל הוּא מְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בִּבְחִינוֹת חִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה בְּמְקוֹם נְפִילָתוֹ, עַל - יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַ״ל. וְאַחַר - כָּךְ זוֹכֶה לַעֲלוֹת מִשָּׁם לְגַמְרֵי אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּעַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ בְּמְקוֹם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ. בָּרוּךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (ליקוטי מוהר״ן תנינא יב׳)